

Lukács Mária

A helyesírás útvesztői

Tisztelt Szerkesztőség, kedves Olvasók!

A helyesírás már az általános iskola második osztályában jelentős szerepet kap, és évről évre nehezedik, megkeserítve sok kisdíák életét. Néhány *j-s*, *ly-os* szó már az első osztályos tananyagban is felbukkan, és a következő tanév hosszú listáját az iskolaév végére bizony tudni kell. Vannak-e szabályok, és hogyan lehetne könnyebb mindezt megtanulni? Ilyen és ehhez hasonló kérdések foglalkoztatják a kisdíákokat és a szüleiket is. „*Szabályok nincsenek, viszont e kincseket helyesen teszed, ha mondogatod, a hiányokat pótolgatod.*” Így támadt az ötletem a szabályok, a tudnivalók versbe szedéséhez és különböző színekkel való kiemeléséhez. Mindehhez gyerekek rajzait igyekeztünk kapcsolni – így született meg az *Imbolygó*, a „díáktarát” helyesírási kalauz. Az alábbiakban a kiadványból vett néhány példa szerepel.

Kezdeként térjünk vissza a fentebb említett *j/ly* témakörhöz. Rengeteg díáknak okoz gondot az azonosan ejtendő hang különböző módon való jelölése, ezért némi segítséget nyújthatunk a következő csoportosítás elmondásával:

-*ály/-ély* végű szavak: „*Király, erkély, aszály és veszély, sok az elipszilon, kicsi az esély, hogy ne így legyen...*”

-*og/-ög* végű szavak előtt is többnyire *ly* áll: „*Hömpölyög, imbolyog, kóvályog, gomolyog, a tyúkólakhoz róka sompolyog.*”

-*lya/-lye* végződésű szavak (ha nem toldalék): „*Pocsolya, korcsolya, datolya, gereblye, képzelj azt, hogy elfér a zsebedben!*”

De kiemelhetjük azt is, hogy a névmásokban szintén *ly*-t találunk: *ilyen, olyan, milyen, amelyik, bármelyik*. Játékos, figyelemfelkeltő lehet a következő mondóka, amely szerint a hűtőben tárolt élelmiszerek nevében pontos *j*-t írunk, ahol ezt a hangot halljuk: „*jöhet a tej, a tojás, a vaj, jaj, csak nehogy összekavard! Ezeket mind hűtőbe tesszük, így azután megjegyezzük.*” A „zajkeltő” szavak is többnyire pontos *j*-vel írandók: „*zaj, moraj, zshivaj és robaj, zajkeltő szavak, gyűjtsél hát sokat! Pontos j-vel írjuk, meg ne ijedj, de más az ilyen, az olyan, a milyen.*” Ez utóbbi sorban már az *ilyen* és a formájában hozzá hasonló *ijed* szavakat is kiemeljük, hiszen ezeket gyakran tévesztik el a gyerekek.

A *cserje* – *csermely* páros szintén figyelmet érdemel, mert nemcsak hangalakjukban hasonlóak, de mindkettő a természetben fordul elő: „*Cserje és csermely nem ugyanaz, a cserje az növény, a csermely kis patak.*” Három hasonló szó megjegyzéséhez a következő kis sor lehet kapaszkodó: „*Gólya és pólya más, mint a bója, meg fogod jegyezni második szóra.*”

A *j*-t késsel, az *ly*-t pirossal jelölve gyorsabb eredményt lehet elérni a tanulási folyamatban, hiszen a kisdíákok számára a különböző színű kiemelések segítséget nyújthatnak a szabályok megjegyzésében. Az idézett részletek az *Imbolygó* – *helyesírási kalauz* című kiadványból származnak, amelynek egyelőre – területi okokból – nincsen hivatalos kiadása. Az anyanyelvi neveléshez, a magyarórákhoz jó (az *Imbolygó*ban késsel jelölve) munkát kívánok.

Tisztelettel:

Budapest, 2013. augusztus 14.

Lukács Mária
fejlesztőpedagógus

Lukács, Mária: The maze of spelling

Az írás szerzőjéről

Lukács Mária
Meseerdő Óvoda, Budapest, Magyarország
keszimaria[kukac]gmail.com